

До

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

гр. София, бул. „Княз Дондуков“ № 1

На вниманието на:

г-н Стефан Янев, Министър-председател

г-н Атанас Пеканов, Заместник министър-председател

До:

МИНИСТЕРСТВО НА ЕНЕРГЕТИКАТА

Гр. София, ул. „Триадица“ № 8

На вниманието на:

г-н Андрей Живков, Министър на енергетиката

До

МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

Гр. София,

Ул. „Г. С. Раковски“ № 102

На вниманието на:

г-н Асен Василев, Министър на финансите

Изм. № 35211/03.08.2021 г.

Уважаеми господин Янев,
Уважаеми господин Пеканов,
Уважаеми господин Живков,
Уважаеми господин Василев,

Приветстваме усилията, положени от Вашия кабинет в кратък срок да бъде редактирана предходната версия на Плана за възстановяване и устойчивост (ПВУ) на България. Със съжаление установяваме, че представените аргументи в проведените помежду ни дискусии не са били достатъчни да включите предложения от „Електроразпределение Юг“ ЕАД, „ЧЕЗ Разпределение България“ АД и „Електроразпределение Север“ АД проект с работно заглавие “Модернизация, дигитална трансформация и развитие на информационните системи и физическата инфраструктура на лицензираните оператори на разпределителни мрежи с цел ускорена електрификация и декарбонизация на енергийното потребление и производство, както и развитие на умни мрежи” в последната версия на ПВУ.

Това решение в едно с новоодобрените в настоящата версия проекти създава допълнителни пречки пред електроразпределителните дружества, които не само няма да разполагат с грантов финансов ресурс, за да подсилят технически нуждите на крайните клиенти за целите на енергийния преход, а ще трябва със сигурност да предвидят допълнителни инвестиции над одобрените си инвестиционни програми за сметка на същите тези крайни клиенти, за да могат новите проекти да бъдат реализирани. Предложението ни за грантово финансиране в размер малко над 750 млн. лева, чиято цел бе разпределителните мрежи в страната да бъдат инфраструктурно подсилени, модернизирани, а определени процеси дигитализирани, не беше одобрено. Това означава, че инвестициите в разпределителните мрежи, които ще са изцяло в резултат на проектите, включени в настоящата версия на ПВУ, ще доведат до допълнителна финансова тежест за всички ползватели на разпределителните мрежи, докато ползите от тези проекти ще бъдат избирателно разпределени между изключително ограничен брой клиенти. Подобно пренебрегване на значението на разпределителната мрежа и на ролята на операторите на разпределителните мрежи в предстоящия енергиен преход поставя риск пред изпълнението на набелязаните в ПВУ цели.

При консервативни оценки в резултат на новопредложените проекти в ПВУ се очаква значителен ръст на присъединените производствени мощности от възобновяеми енергийни източници към електроразпределителната мрежа, а именно:

- Проект „Програма за финансиране на мерки за ВЕИ в еднофамилни и многофамилни сгради, несвързани към топлопреносни и газопреносни мрежи“ с общо финансиране от 330 млн. лева (грантово и частно) би означавало, че при средна стойност на допустимите разходи за една инсталация от 4 kW от 6260 лв. със заделения ресурс ще бъдат изградени общо около 52 500 инсталации, с обща мощност близо 210 MW, всички те присъединени на ниско напрежение към електроразпределителната мрежа поради профила на избраните бенифициери. И ако към момента мярката предвижда тези инсталации да са за собствено потребление, държим да отбележим, че не съществува нормативно задължение енергията в излишък да не бъде пласирана от тези бенифициери чрез договори с търговци на енергийния пазар по този начин неизбежно водейки до преноса ѝ през разпределителната мрежа.
- Проект „Схема в подкрепа на изграждането на мин. 1.7 GW ВЕИ и батерии“ предполага провеждането на търгове за изграждането на ВЕИ мощности, като 425 MW от всички предвидени мощности ще бъдат с капацитет до 5 MW, което автоматично означава, че същите ще бъдат присъединени към разпределителната мрежа.

Само в резултат на тези сигурни инвестиции във ВЕИ мощности, които ще са в пряка финансова полза на около 52500 домакинства и 85 оператора на ВЕИ централи, към разпределителната мрежа в страната ще трябва да бъдат присъединени допълнителни 635 MW ВЕИ мощности, а инвестициите необходими да обезпечат стабилността и сигурността на доставките електроенергия в електроразпределителната мрежа за всички крайни клиенти ще бъдат за сметка на всички ползватели. Това е гарантиран ръст от 53% на присъединените ВЕИ мощности в разпределителните мрежи спрямо 2020 г. (1180 MW), който трябва да се реализира за периода на обхвата на ПВУ до 2027 г. При това тези допълнителни ВЕИ мощности са едва прогнозируемата част, като се очаква присъединените мощности именно към разпределителните мрежи да са много повече в резултат на предвидената финансова помощ за такива мерки в общински сгради, малки и средни предприятия и индустриални паркове.

Необходимо е да бъде отчетено, че традиционно електроразпределителните мрежи са основно проектирани и използвани за пасивно разпределение на електрическа енергия от преносната мрежа и присъединените към нея електрически централи до крайните клиенти. В тази ситуация, когато енергийните потоци са еднопосочни от подстанциите към потребителите, операторите на електроразпределителни мрежи нямат възможност и необходимост активно да контролират тези енергийни потоци. Поради тази причина електроразпределителните мрежи са предимно пасивни и още при създаването им не са били конструирани за поемането на електрическа

енергия от производители и за обратни енергийни потоци. В тази нова ситуация електроразпределителната мрежа е необходимо да промени характеристиките си и да стане по-сходна на електропреносната, което означава да има повече функции за активен контрол и регулиране. Същевременно одобряваните от КЕВР инвестиции за развитие на разпределителната мрежа са достатъчни за поддържане на мрежата в сегашното ѝ състояние, но не и за посрещане на неизбежните промени предвид енергийния преход, чиято философия се базира на надеждни и устойчиви мрежи на средно и ниско напрежение, от една страна, и на непрестанната им трансформация, от друга.

Ако тези проекти останат във финалната версия на ПВУ за България, следва да се предвиди грантово финансиране за електроразпределителните мрежи, което да ограничи финансовия ефект за крайните клиенти в резултат на неотменимата необходимост за допълнителни инвестиции в мрежата и предотврати иначе неизбежния ръст на мрежовите тарифи за всички крайни потребители. И докато необходимите инвестиции, както нееднократно сме посочвали, са изцяло във финансовите възможности на дружествата, оператори на разпределителни мрежи, ефектът от тях върху мрежовите тарифи на крайните клиенти ще бъде всичко друго, но не и подкрепа за българските домакинства и малък и среден бизнес в условия на възстановяване от последиците на пандемията от Ковид-19. Разбираме че и представителите на Европейската Комисия са били учудени от решението този проект да отпадне от последната изпратена версия на ПВУ тъй като и те споделят разбирането, че подобни инвестиции са ключови за присъединяването на ВЕИ мощности и стабилността на електроенергийната система.

Както и в предходни етапи в дискусиата на ПВУ (приложено ще намерите писмото ни за официално представяне на проектното намерение) оставаме отворени за дискусия по предложения проект, корекция на нивото на амбиция, допълнения относно конкретния механизъм за разпределение на средствата, както и дефинирането на KPIs за мониторинг на ефективността на направените инвестиции.

С уважение,

Стойчо Вълчев,
Изпълнителен член на Съвета на директорите на „Електроразпределение Юг“ ЕАД

Виктор Станчев,
Член на Съвета на директорите на „ЧЕЗ Разпределение България“ АД

Атанас Колев,
Председател на Управителния съвет на „Електроразпределение Север“ АД

Приложения:

1. Официално писмо с изх. № 39/20.5.2021 г. с проектно предложение с работно заглавие *“Модернизация, дигитална трансформация и развитие на информационните системи и физическата инфраструктура на лицензираните оператори на разпределителни мрежи с цел ускорена електрификация и декарбонизация на енергийното потребление и производство, както и развитие на умни мрежи”*